

UNIVERSITETI I TIRANËS
FAKULTETI I HISTORISË DHE FILOLOGJISË
DEPARTAMENTI I ARKEOLOGJISË DHE TRASHËGIMISË KULTURORE

PROGRAMI I LËNDËS
Programi: Bachelor ne arkeologji dhe Trashegimi kulturore

Lënda: QYTETI SHQIPTAR NE SHEK.XIX-XX

Pedagogu: Dr. Gentiana Kera

Ngarkesa: 4 ECTS (30 leksione dhe 15 seminare)

Lloji i lëndës: me zgjedhje

Viti/semestri: II/II

EKSTRAKT: Qëllimi i këtij cikli leksionesh është që të pasqyrojë zhvillimin e qytetit në Ballkan gjatë shekujve XIX-XX nga një perspektivë antropologjiko-historike. Tendencat e evropianizimit dhe modernizimit kanë qenë karakteristike për vendet e Ballkanit gjatë shekujve XIX-XX, tendenca të cilat mes të tjerash u shprehën edhe në përpjekjet për t'u shkëputur nga trashëgimia osmane dhe modernizimin e strukturës së qyteteve, dhe sidomos të kryeqyteteve. Studentët do të njihen me parimet kryesore të planifikimit urban në vendet e Europës Juglindore pas shkëputjes së tyre nga Perandoria Osmane, ngarkesën simbolike dhe ideologjike të planifikimit urban dhe arkitekturës në procesin e krijimit të identiteteve kombëtare.

Leksionet do të trajtojnë gjithashtu edhe zhvillimin e qyteteve gjatë periudhës socialiste në aspektin e planifikimit urban të qyteteve në periudhën e socializmit dhe të zhvillimit ekonomik dhe demografik të tyre.

TEMAT:

LEKSION 1. Hyrje në Antropologjinë Historike, qyteti si objekt studimi i saj dhe specifika të studimit antropologjik të qytetit, burimet dhe metodat e antropologjisë historike.

LEKSION 2. “Qyteti osman” në Ballkan dhe karakteristikat e tij kryesore. Konteksti historik në të cilin ndodhej qyteti ballkanik.

LEKSION 3. Trashëgimia osmane në strukturën e qytetit ballkanik dhe jetën qytetare. Organizimi hapësor i qytetit, zhvillimi urban e demografik i qyteteve gjatë shek.XIX

LEKSION 4. Proceset e evropianizimit dhe modernizimit dhe ecuria e tyre në shtetet ballkanike, ritmet e ndryshme të këtyre proceseve në sferën publike dhe atë private

LEKSION 5. Transformimet urbane dhe zhvillimet demografike në kryeqytetet kryesore të Europës Juglindore në gjysmën e dytë të shek.XIX- gjysma e parë e shek.XX - Stambolli

LEKSION 6. Transformimet urbane dhe zhvillimet demografike në kryeqytetet kryesore të Europës Juglindore në gjysmën e dytë të shek.XIX- gjysma e parë e shek.XX- Ankaraja

LEKSION 7. Transformimet urbane dhe zhvillimet demografike në kryeqytetet kryesore të Europës Juglindore në gjysmën e dytë të shek.XIX- gjysma e parë e shek.XX- Athina.

LEKSION 8. Transformimet urbane dhe zhvillimet demografike në kryeqytetet kryesore të Europës Juglindore në gjysmën e dytë të shek.XIX- gjysma e parë e shek.XX- Beogradi.

LEKSION 9. Transformimet urbane dhe zhvillimet demografike në kryeqytetet kryesore të Europës Juglindore në gjysmën e dytë të shek.XIX- gjysma e parë e shek.XX- Shkupi

LEKSION 10. Transformimet urbane dhe zhvillimet demografike në kryeqytetet kryesore të Europës Juglindore në gjysmën e dytë të shek.XIX- gjysma e parë e shek.XX- Sofja.

LEKSION 11. Transformimet urbane dhe zhvillimet demografike në kryeqytetet kryesore të Europës Juglindore në gjysmën e dytë të shek.XIX- gjysma e parë e shek.XX- Tirana

LEKSION 12. Qyteti socialist në Europën Juglindore. Procesi i urbanizimit në vendet e Bllokut Lindor, Industrializimi

LEKSION 13. Zhvillimet kryesore demografike dhe ekonomike gjatë periudhës socialiste. Fertiliteti, Mortaliteti dhe Tranzicioni demografik në vendet socialiste.

LEKSION 14. Migracioni. Politikat shtetërore për lëvizjet e popullsisë në vendet socialiste.

LEKSION 15. Familja socialiste. Ideologjia e familjes socialiste, modernizimi dhe tradita, martesat.

Forma e kontrollit dhe vlerësimit

- Detyrim frekuentimi në: 70% të seminareve	
- Angazhimi në seminare:	10% e notës
- Testi I: në javën e 6-të	10% e notës
- Testi II: në javën e 10-të	10% e notës
- Detyra e kursit ose ese: rreth 5 faqe format A4, TNR, 12, hapësira 1.5):	20% e notës
- Kontrolli përfundimtar: provim me shkrim	50% e notës
- Gjithsej:	100%

Literatura e detyrueshme për studentin:

1. Aliaj, Besnik, Keida Lulo and Genc Myftiu (2003) Tirana the Challenge of Urban Development.
2. Bushati, Vera and Isuf Sukaj, (1985) *Disa tipare mbi urbanistikën dhe arkitekturën e qyteteve kryesore shqiptare gjatë viteve 1912-1944. Monumentet 1 (29)*, fq. 95-100.
3. Duka Ferit (2002) Profili i një qyteti shqiptar të kohës osmane. Gjirokastra gjatë shekujve XV-XVI tek Studime Historike nr.1-2
4. Duka, Valentina (1997) Qytetet e Shqipërisë në vitet 1912-1924.
5. Inalcik, Halil/ Donald Quartaert (2000) An economic and social history of the Ottoman Empire, vol.II
6. Frashëri, Kristo (2004) Historia e Tiranës vëll. I
7. Kera, Gentiana/ Enriketa Pandelejmoni (2008). Marriage in Urban Albania, tek Kera, Gentiana/ Gijs
8. Kessler (botues). Family and Household in Urban East and Southeast Europe (numër i veçantë i revistës "The History of the Family", vol 13, nr.2, 126-137.
9. Kera, Gentiana/ Enriketa Papa (2008). Shkodra ose Tirana? Në kërkim të kryeqytetit të Shqipërisë së pavarur, tek Pavarësia e Shqipërisë dhe sfidat e shtetit shqiptar gjatë shek.XX, Tiranë, fq. 285-299.
10. Kera, Gentiana (2007). "Europianizimi" i një kryeqyteti. Tirana në periudhën midis dy Luftërave Botërore. *Hylli i dritës*, 2, fq. 132-147.
11. Kera, Gentiana (2004). Qyteti i Tiranës në këndvështrimin e udhëtarëve të huaj, *Politika & Shoqëria*, Vol. 7, Nr. 1(13), fq. 69-77.

- 12.Kera, Gentiana/ Enriketa Papa (2002). Karakteristikat e familjes shqiptare sipas regjistrimit të popullsisë të vitit 1918, *Politika & Shoqëria*, vol. 5, Nr.1 (10), fq. 83-96.
- 13.Miho, Koço (1987) Trajta të profilit urbanistik të qytetit të Tiranës
- 14.Riza, Emin (1977) Vështrim mbi urbanistikën e qytetit shqiptar shek.XII-XX, tek Monumentet nr.14.
- 15.Southall, Aidan (2000) The City in time and space, fq. 54-124, 306-349
- 16.Thomo, P. Korça-urbanistika dhe arkitektura, Tirana, 1988
- 17.Vucinich, Wayne S. (1963): Some aspects of the Ottoman Legacy, tek Jelavich Charls /Barbara
- 18.Jelavich (botues). The Balkans in Transition. Essays on the Development of Balkan Life and Politics since the eighteenth century. Berkeley/ Los Angeles, fq. 81-114.
- 19.Weber, Max (2008) Qyteti.

Literatura plotësuese:

- 1.Celik, Zeynep (1993) The remaking of Istanbul. Portrait of an Ottoman City in the nineteenth century
- 2.Park, Robert E./ Ernest W.Burgess (1984) The City. Suggestions for Investigation of Human Behaviour in the Urban Development, fq. 1-46.
- 3.Roth, Klaus/ Ulf Brunnbauer (eds) (2006) Urban Life and Culture in Southeastern Europe.
- 4.Ethnologia Balkanica 10, fq. 15-34, 195-210, 263-278
- 5.Sjoberg, Gideon. The Preindustrial City. Past and Present. Fq.1-25
- 6.Stoianovich, Traian 1992: Between East and West. The Balkan and Mediterranean Worlds, vëll 2, New York.
- 7.Sugar, Peter F. 1977: Southeastern Europe under Ottoman Rule, 1354-1804. Seattle-London
- 8.Yerolympos, Alexandra (1996) Urban trasformations in the Balkans (1820-1920). Aspects of Balkan town and the remaking of Thessaloniki